

Faktaark Gjersjøelva

Tiltaksområde nr. 1. Nasjonalt vannforekomstnummer: 005-14-R



FIGUR 1. KART OVER TILTAKSOMRÅDE NR. 1 GJERSJØELVA. RØDE PUNKT VISER STEDER DET TAS VANNPRØVER. AREAL NEDSLAGSFELT: 4,43 KM².

Beliggenhet

Gjersjøelva ligger i Oppegård og Oslo kommuner og er en del av Gjersjøvassdraget. Gjersjøelva begynner ved utløpet av Gjersjøen og munner ut i Oppegård båthavn. Ved utløpet av Gjersjøen er elva i hovedsak påvirket av tilstanden til Gjersjøen, men den er også påvirket av andre kilder som veisalt, avløpsvann og erosjon fra vassdraget.

Økologisk tilstand

Den økologiske tilstanden er klassifisert som moderat. Vassdraget er meget viktig for biologisk mangfold og er laks- og sjøørretførende. Vassdraget er viktig for fuglelivet og blant annet fossekall har tilhold ved elva.

Utfordringer

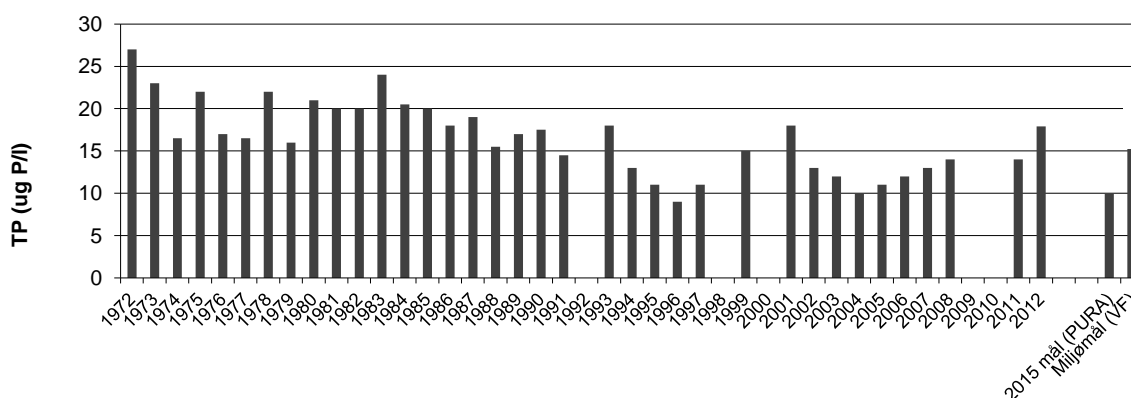
Utfordringen er å bedre vannkvaliteten i Gjersjøen. Elven er eutrof. At en vannforekomst er eutrof vil si at den har et forhøyet innhold av næringsstoffer som for eksempel biologisk tilgjengelig fosfor. Dette øker algeveksten og forringer vannkvaliteten.

Dagens og fremtidig bruk

Elva brukes til friluftsliv og fiske og dette er også et fremtidig mål for vannforekomsten. Dette krever minimums vannføring og at fisketilstanden opprettholdes eller forbedres. Vannforekomsten er rik på kulturminner som sagdrift og mølledrift.

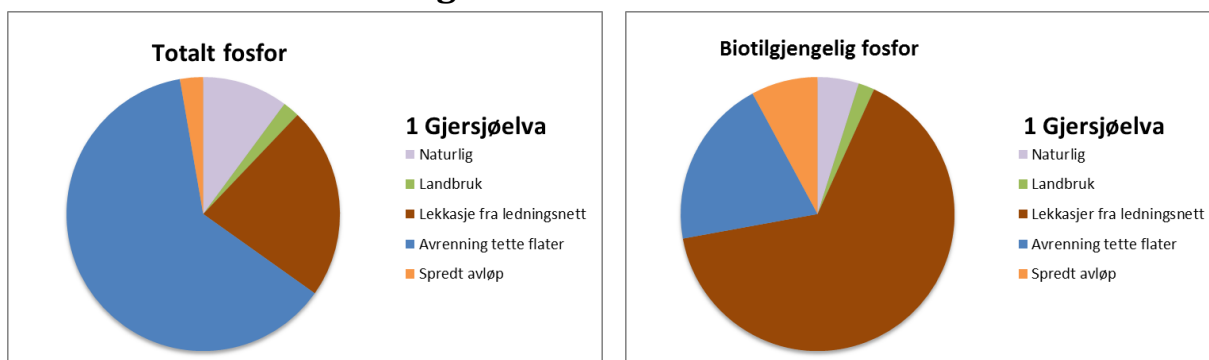
Vannkvalitet og utvikling

Ved utløpet av Gjersjøen er elva i hovedsak påvirket av tilstanden til Gjersjøen, men den er også påvirket av andre kilder som veksalt, avløpsvann og erosjon. Figur 2 viser utviklingen i total fosfor i Gjersjøelva fra 1972 frem til i dag, sammenlignet med målet for 2015 gitt i PURAs tiltaksanalyse og miljømålet som er gitt i vannforskriften.



FIGUR 2. TOTALFOSFOR (TP) I GJERSJØELVA 1972-2012, MED MÅL FOR 2015 (GITT I PURAS TILTAKSANALYSE) OG MILJØMÅLET GITT I VANNFORSKRIFTEN. DET MANGLER DATA FRA NOEN AV ÅRENE.

Kilder til fosforbelastning



FIGUR 3. KILDER TIL FORURENSNING BASERT PÅ KILDEREGNSKAP FOR 2012. "NATURLIG" ER NATURLIG BAKGRUNNSAVRENNING.

Gjennomførte tiltak fra 2009 til 2013

Tiltakene som har blitt gjennomført i perioden 2009 til 2013 har teoretisk beregnet redusert tilførslene slik at disse er 5 kg¹ lavere i 2013 enn de var i 2008². Det presiseres at det er usikkerhet knyttet til tallene.

Tiltaksområde	Endret tilførsel 2009 til 2013 (kg totalt P)			
	Jordbruk	Spredt avløp	Kommunalt avløp	Sum
1. Gjersjøelva	0	-1	-4	-5

Miljømål og avlastningsbehov

Miljømål 2021: God økologisk tilstand når det økologiske kvalitetselementet begroingsalger også tas med i klassifiseringen. Miljømålet for totalt fosfor er imidlertid satt til svært god. Fiskestatus opprettholdes eller forbedres.

Økologisk tilstand 2012 (µg P/l)	Miljømål 2021 (µg P/l)	Avlastningsbehov (kg tot P/år)	Risiko ikke GØT ¹ i 2021	Årsak
Moderat ³	Moderat	0 ⁴	Risiko ²	Risiko for økende belastning i Gjersjøen gir risiko for overskridelse av miljømålet for Gjersjøelva. Generell økende belastning fra menneskelig aktivitet.
14,5	10			

1) GØT: God økologisk tilstand. 2) Dersom alle foreslåtte tiltak gjennomføres vil god tilstand nås og det bør settes «ikke risiko». Det settes likevel «risiko» da det er usikkerhet om det vil komme tilstrekkelige virkemidler til at alle tiltak kan gjennomføres. I tillegg er det generelt økende menneskelig aktivitet i vannområdet med tilhørende økt risiko for større tilførsler av forurensning til vannforekomstene. 3) Tilstanden er klassifisert som moderat selv om klassegrensen for *svært god* for totalt fosfor (grenseverdi 15 µg P/l) er nådd. Dette skyldes at det økologiske kvalitetselementet *påvekst* alger er

¹ Tallet baserer seg på effekten av innrapporterte tiltak og endringer i fosfortilførsel fra landbruks- og avløpssektoren.

² Det er effekten av ytterligere tiltak ut over de som allerede var gjennomført i 2008 som er vist. Dermed er 2008 referanseåret og ikke inkludert i tiltaksperioden 2009 til og med 2013.

styrende for klassifiseringsresultatet og denne gir moderat tilstand. 4) Avlastningsbehov for totalt fosfor opp mot grenseverdien 15 µg P/l. Tiltak vil fortsatt være nødvendig for at grenseverdien for det økologiske kvalitetselementet *påvekstalter* skal oppnå god tilstand.

Tiltak og kostnader

I PURAs tiltaksanalyse for 2016-2021 er følgende tiltak med tilhørende kostnader og effekter foreslått i tiltaksområdet.

Tiltak ¹	Kost/effekt ² (kr/kg tot P)	Fosfor som fjernes ³ (kg tot P/år)	Investeringskostnader (kr)	Årlige driftskostnader (kr)
Kommunalt ledningsnett	107.600,-	24	250.000,-	1.350.000,-

1) Tiltakene er gruppert etter sektor og/eller påvirkningstype. For mer detaljert innsikt i hvilke konkrete tiltak som ligger til grunn henvises det til den mer detaljerte tiltakstabellen som følger PURAs tiltaksanalyse for perioden 2016-2021. 2) Kost/effekt over tiltakets levetid i gjennomsnitt for alle tiltak i PURAs nedslagsfelt. Tiltakene i dette tiltaksområdet kan ha et annet spesifikt kost/effekt-tall. Se tiltaksanalysen og grunnlagstabellen for nærmere detaljer. 3) Dersom alle tiltak gjennomføres, sum kan være forskjellig fra avlastningsbehov. Eventuelle forskjeller skyldes beregningstekniske forhold som kan bli spesielt synlig når det er lave verdier eller små tiltaksområder. Når man aggregerer effekten av tiltakene for flere tiltaksområder vil det imidlertid stemme bedre overens med avlastningsbehovet for de samme områdene.

Tiltak er basert på innspill fra de aktuelle sektorene. Kostnader er hentet fra sektorene eller faglitteratur. Fosfor som beregnes fjernet og avlastningsbehov kan avvike da beregningsmetoder og tiltakspakker ikke er så presise at det kan forventes like tall.

Tiltak i jordbruket er i betydelig grad avhengig av statlige midler. Eksisterende tilskudd er SMIL (Spesielle miljøtiltak i landbruket) og RMP (Regionale miljøprogram). Tiltak innen kommunalt ledningsnett finansieres i sin helhet gjennom kommunale gebyrer.